

چالش‌های پانزده‌گانه بخش صنعت در این بررسی هستند. به نظر می‌رسد، تدوین یک استراتژی جامع به منظور هماهنگ کردن فعالیت و حوزه عملکرد هر یک از بخش‌های ذیربط، پرننگ نمودن نقش نهادهای توسعه‌ای به عنوان عوامل هماهنگ‌کننده و تقویت و هدفمند نمودن منابع مالی و سرمایه‌های جریان یافته به بخش صنعت و معدن از طریق نهادهای مالی و بانک‌های توسعه‌ای و تخصصی خصوصی و خارجی و نیز دولتی از جمله بانک صنعت و معدن در این زمینه بتواند مؤثر واقع شود. ■

ایدرو، ایمیدرو و بانک صنعت و معدن

شش شرکت زیرمجموعه وزارت صنایع و معادن، ۲۵ هزار میلیارد تومان دارایی دارند.

بوده که کل رقم دارایی این بانک یک هزار و ۸۸۲ میلیارد تومان اعلام شده است. بر این اساس، سهم این بانک از کل دارایی‌های سازمان‌های زیرمجموعه وزارت صنایع و معادن، ۷/۳۰ درصد و سهم آن از دارایی کل شرکت‌های دولتی ۰/۶۹ درصد است.

از سوی دیگر، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، رتبه هفتم، سازمان گسترش، رتبه دهم و بانک صنعت و معدن، رتبه دوازدهم را از نظر بازده دارایی در بین کل شرکت‌های دولتی به خود اختصاص داده‌اند.

در مقابل، شش شرکت زیرمجموعه وزارت صنایع و معادن، ۱۷ هزار و ۴۹۸ میلیارد تومان بدهی دارند. بر اساس گزارش عملکرد و رتبه‌بندی شرکت‌های دولتی در سال ۸۳، بدهی شش شرکت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، شرکت شهرک‌های صنعتی ایران، بانک صنعت و معدن، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، شرکت دخانیات ایران و صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک، مجموعاً ۶۷/۸۴ درصد از میزان دارایی‌های آنها محسوب می‌شود.

بر اساس این گزارش، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران بیشترین بدهی را در میان شرکت‌های زیرمجموعه وزارت صنایع و معدن نیز رتبه اختصاص داده است. بانک صنعت و معدن نیز رتبه سوم را در میان شش شرکت زیرمجموعه وزارت صنایع و معدن از نظر میزان بدهی به خود اختصاص داده است. بر اساس این گزارش، میزان کل بدهی (بافت مالی بانک پس از کسر حقوق صاحبان سهام) این بانک، یک هزار و ۱۱۹ میلیارد تومان اعلام شده که این رقم ۶/۴۰ درصد از کل بدهی بخش صنعت و معدن و ۵۹/۴۸ درصد از کل دارایی این بانک است.

است، ۱۵ چالش اصلی برای بخش صنعت و معدن کشور عنوان کرده است. وابستگی صنایع به دولت و اقتصاد نفتی، نامناسب بودن محیط کسب و کار، عدم ارتباط فعال صنایع داخلی با صنایع و نهادهای توسعه‌ای جهان، اصرار به خودکفایی ضمن بی‌توجهی به قدرت واقعی هر بخش، فقدان توان منابع مالی (بانک‌های) کشور در ریسک‌پذیری و محدود بودن تحرک سرمایه‌های فعال صنعتی، بالا بودن نرخ بهره پول، فقدان برنامه‌ریزی مناسب، بهره‌وری پایین و عدم تدوین استراتژی جامع برای صنعت ملی از مهم‌ترین

تشکیلات اجرایی بخش صنعت و معدن در کشورمان، در مسیر تاریخی خود ادغام‌ها و انفکاک‌های زیادی را تجربه کرده و بارها تغییر نام داده است. آخرین تغییر ساختار وزارتخانه مربوط به این بخش، تصویب قانون تمرکز امور صنعت و معدن و تشکیل وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۷۹ است که بر اساس آن، تشکیلات وزارتخانه شامل وزیر، شش معاون وزیر، ۲۱ دفتر کل و ۲ سرپرستی می‌باشد. همچنین این وزارتخانه، دارای سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه همچون سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، شرکت دخانیات ایران، بانک صنعت و معدن و سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی می‌باشد.

در این میان، شش شرکت زیرمجموعه وزارت صنایع و معادن، ۲۵ هزار و ۷۹۵ میلیارد تومان از دارایی‌های دولتی در سال ۱۳۸۳ را به خود اختصاص داده‌اند. در یک مقایسه، سهم دارایی‌های شش شرکت دخانیات ایران، شرکت شهرک‌های صنعتی ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک صنعت و معدن و صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک از دارایی کل شرکت‌های دولتی به ۹/۴۴ درصد رسیده است.

بر اساس آخرین گزارش منتشره از عملکرد و رتبه‌بندی شرکت‌های دولتی در سال ۸۳، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران جمعاً با ۱۳ هزار و ۱۲۴ میلیارد تومان دارایی، بالاترین میزان دارایی شرکت‌های زیرمجموعه وزارت صنایع و معادن را به خود اختصاص داده است. سهم این سازمان از جمع دارایی‌های وزارت صنایع و معدن ۵۰/۸۸ درصد و سهم آن از دارایی کل شرکت‌های دولتی ۴/۸۰ درصد است. پس از سازمان گسترش، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران بیشترین سهم از دارایی‌های وزارت صنایع و معدن را به خود اختصاص داده است. پس از این دو سازمان، بانک صنعت و معدن دارای بیشترین دارایی در این بخش

روتن قابل ملاحظه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشور گردیده است، به طوری که از ابتدای تشکیل حساب ذخیره ارزی (سال ۱۳۸۰) تا نیمه نخست سال ۱۳۸۴، برای ۱۲۲۳ طرح به مبلغ ۹/۲۹۳ میلیارد دلار تخصیص ارز گردیده و از این تعداد، ۸۹۸ طرح به مبلغ ۶/۲۶۷ میلیارد دلار گشایش اعتبار نموده‌اند. در میان گروه‌های صنعتی، صنایع کانی با مبلغ ۱۹۷۲/۸ میلیون دلار تخصیص ارز برای طرح‌های مصوب و صنایع شیمیایی و سلولزی با ۱۱۱۸/۵ میلیون دلار ارز برای ۱۵۳ طرح، بیشترین میزان ارز اختصاص یافته از حساب ذخیره ارزی را به خود اختصاص داده‌اند.

صادرات صنعتی - معدنی و چشم‌انداز

در سال ۱۳۸۴، جمعاً ۲۱/۷ میلیون تن کالای غیرنفتی به ارزش بیش از ۱۰/۴۹۴ میلیارد دلار به خارج از کشور صادر شده است که نسبت به سال ۸۳ از لحاظ وزن ۲۶/۹ درصد و از لحاظ ارزش حدود ۳۸/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال، ارزش صادرات کالاهای صنعتی و معدنی با سهمی حدود ۶۹ درصد صادرات غیرنفتی، بالغ بر ۷/۱۶۳ میلیارد دلار بوده است که با احتساب صادرات صنایع دستی به حدود ۷/۲۸۶ میلیارد دلار بالغ می‌شود. این میزان صادرات صنعتی و معدنی نسبت به سال ۸۳ از نظر وزنی ۳۷/۵ درصد و از نظر ارزش ۵۰ درصد افزایش یافته است. بدین ترتیب، با توجه به اهداف کمی برنامه چهارم توسعه در بخش صادرات صنعتی و معدنی و پیش‌بینی ۶/۵۹۰ میلیارد دلار صادرات کالاهای صنعتی و معدنی برای سال ۸۴، حدود ۱۱۷ درصد از اهداف برنامه در این سال تحقق یافته است. در این میان، از کل صادرات کالاهای صنعتی و معدنی در سال گذشته، حدود ۲/۴۳۴ میلیارد دلار مربوط به محصولات پتروشیمی، گازها و محصولات پایه نفتی بوده است. بررسی صادرات صنعتی - معدنی کشور سال ۱۳۸۴ بیانگر این نکته است که ارزش صادرات صنعتی و معدنی صنایع غذایی، مواد شوینده و پاک‌کننده، انواع دارو، محصولات شیمیایی و پتروشیمی، مصنوعات پلاستیکی و ملامین، تایر و تیوپ، فرآورده‌های معدنی، فلزات آهنی و غیرآهنی، صنایع فلزی، محصولات چرمی و غیرچرمی و صنایع الکتریکی، رشد داشته است.

علیرغم رشد و بهبودهای نسبی بخش صنعت در سال‌های اخیر، جایگاه کنونی بخش صنعت و معدن به گونه‌ای است که دستیابی به افق در نظر گرفته شده در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور چندان قابل دستیابی نیست. در سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، کشورمان دارای صنعت توسعه یافته بر پایه دانایی و با سه محور اصلی پایداری، رقابت‌پذیری جهانی و فن‌آوری‌های پیشرفته روز خواهد بود که با توسعه سرمایه انسانی و فن‌آوری، ارتقای بهره‌وری و افزایش سرمایه‌گذاری، صادرات و سهم صنعت از تولید در حد کشورهای توسعه یافته صنعتی به رتبه نخست صنعتی و فن‌آوری در منطقه و جایگاه شایسته در جهان دست یافته است.

این در حالی است که نتایج مطالعات ۱۰ شاخه مهم صنعتی کشور که توسط مرکز تحقیقات استراتژیک وابسته به مجمع تشخیص مصلحت نظام صورت گرفته